

Érettségi ismeretkörök magyar nyelvből

Csokonai Vitéz Mihály 12 Évfolyamos Gimnázium

2016

Ember és nyelv

1. A nyelv, mint jelrendszer.
2. Nyelv és gondolkodás, nyelv és megismerés viszonya.

Kommunikáció

3. A kommunikáció formája: a szóbeliség és az írásbeliség.
4. Az emberi kommunikáció nem nyelvi formái (*pl. gesztusok, mimika, térközsabályozás, tekintet, külső megjelenés, csend*). A vizuális és a nyelvi jel, a vizuális és a nyelvi kommunikáció.

A magyar nyelv története

5. A magyar nyelv történetének fő szakaszai: a kultúra és a nyelv kölcsönhatása.
6. A nyelvtörténet forrásai: kézirásos és nyomtatott nyelvemlékek.
7. A nyelvújítás mibenléte, történelmi, művelődéstörténeti háttere, hatása – példák alapján.

Nyelv és társadalom

8. A főbb nyelvváltozatok: a nyelvi sztenderd, a köznyelv, a regionális köznyelv, a nyelvjárások és a *csoporthelyek* (*szaknyelv, rétegnyelv, ifjúsági nyelv, szleng*).
9. Az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra és a nyelvi érintkezésre (*pl. szövegszerkesztés számítógéppel, kommunikáció az interneten, elektronikus levelezés*).

A nyelvi szintek

10. A morféma, szóelemek szerepe és helyes használata a szóalak felépítésében, a szószervezetek alkotásában.
11. A magyar helyesírás alapelveinek alkalmazása és magyarázata példákkal.
12. A szintagma, mint nyelvi egység, az alárendelő és mellérendelő szintagmatikus szerkezet.
13. A szóalkotás lehetőségei: a szóképzés jelentésmódosító szerepe; a szóösszetétel jelentősége, fajtái; a mozaikszók, az összetett szavak helyesírása.

A szöveg

14. A szövegösszetartó erő: jelentésbeli és grammatikai kapcsolóelemek.
15. A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra és a szöveg előadására.

A retorika alapjai

16. A nyilvános beszéd, a közszereplés főbb nyelvi és viselkedésbeli kritériumai.
17. A beszéd felépítése, a szövegszerkesztés lépései az anyaggyűjtéstől a megszólalásig.
18. Az érvelés, az érvelés beszédhelyzete és eszközei.

Stílus és jelentés

19. A szövegrendezés stílushatásának felismerése, értelmezése: az egyszerűbb alakzatok fajtái és hatásuk.
20. A társalgási stílus ismérvei, minősége.

Összeállította:

Csécs Barnabás
magyar-történelem szakos középiskolai tanár